

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : સંસ્કૃત - 129 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
PART-A ગુણ	15	15	10	05	05	50
PART-B ગુણ	15	15	10	05	05	50
કુલ ગુણ	30	30	20	10	10	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-A

ક્રમાંક	પ્રશ્નનું સ્વરૂપ	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ પૂર્ણાંક
1.	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો	50	50

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-B

ક્રમાંક	પ્રશ્નનું સ્વરૂપ	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ પૂર્ણાંક
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	અતિ ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (VSA)	13	16	26
2.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	03	05	12
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	04	06	12
	કુલ	20	27	50

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણ
1.	પદ્ય વિભાગ	38
2.	ગદ્ય વિભાગ	38
3.	વ્યાકરણ (છંદ અલંકાર)	08
4.	લેખન (ન્યાય-સંસ્કૃત સાહિત્ય પરિચય, સા. કૃતિઓ)	16
	કુલ	100

નોંધ : પ્રકરણ-2માંથી જ શ્લોકપૂર્તિનો પ્રશ્ન પૂછવો એવું નિયત કરેલ છે.
પ્રકરણ-8 માંથી જ અર્થવિસ્તારનો પ્રશ્ન પૂછવો એવું નિયત કરેલ છે.
પ્રશ્ન ક્રમાંક -3 (ગદ્યાર્થગ્રહણ-પઠિત) માટે પ્રકરણ-11, 15,16 માંથી જ પૂછવું એવું નિયત કરેલ છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : સંસ્કૃત - 129 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

(E) પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર

ક્રમ	પાઠ / પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર
1.	વેદામૃતમ્	06
2.	સ્મૃતિરસસુધા	04
3.	સન્તિ મે ગુરવો રાજન્	05
4.	સચ્ચુધીહ પાવકમ્	04
5.	યક્ષ-યુધિષ્ઠિરસંવાદ:	03
6.	પ્રણમામિ મુદા	02
7.	સુભાષિતમધુબિન્દવ:	02
8.	જ્ઞેયં રૂપં તદૈવ મે	04
9.	કિં વૈદ્યેન પ્રયોજનમ્	05
10.	અન્યોક્તય:	04
11.	દ દ દ ઇતિ	03
12.	કઙ્કણસ્ય તુ લોભેન	04
13.	અનપરાધ્વા અત્રભવતી	06
14.	વિવાહસંસ્કાર :	05
15.	નમો મહર્ષયે નિત્યમ્	05
16.	પુત્તલિકા પરીક્ષા	06
17.	આશ્રમવર્ણનમ્	02
18.	પરિતુષ્ટા યાસ્યતિ	02
19.	પુસ્તકસ્ય આત્મવૃત્તાન્ત:	02
20.	મુદ્રા નામ ધનં પ્રોક્તમ્	04
21.	ન્યાય	03
22.	અલંકાર	03
23.	છંદ	03
24.	સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ	09
25.	શાસ્ત્રીય કૃતિઓ	04

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : સંસ્કૃત - 129 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

સમય : 1 કલાક

[PART - A]

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં હેતુલક્ષી પ્રકારના 50 પ્રશ્નો છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
 (2) પ્રશ્નોની ક્રમ સંખ્યા 1 થી 50 છે અને દરેક પ્રશ્નનો ગુણ 1 છે.
 (3) દરેક પ્રશ્નનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરવો.
 (4) આપને અલગથી આપેલ O.M.R. પત્રકમાં જે-તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) O, (B) O, (C) O, (D) O આપેલ છે. તે પ્રશ્નનો જે જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પની પાસે દર્શાવેલ O (વર્તુળ)ને O.M.R. પત્રકમાં પેનથી પૂર્ણ ● ઘટ્ટ કરવાનું રહેશે.
 (5) પ્રશ્નપત્રકના ઉપરની જમણી બાજુમાં આપેલા પ્રશ્નપત્ર સેટ નં. ને O.M.R. પત્રકમાં આપેલી જગ્યામાં લખવાનું રહેશે.

પ્રશ્ન ક્રમાંક : 1 થી 50

સમય : 2 કલાક

[PART - B]

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જાળવવું.
 (2) આ પ્રશ્નપત્રના ભાગ-B માં ચાર વિભાગ છે અને કુલ 1 થી 27 પ્રશ્નો આપેલાં છે.
 (3) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
 (4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.
 (5) પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખવા.

વિભાગ- A (ગદ્ય)

- અધોલિખિતમ્ ગદ્યખण्डस्य अनुवादं कुरुत। (कोऽपि एकः) [04]
 પ્રશ્ન ક્રમાંક : 1
 પ્રશ્ન ક્રમાંક : 2
- અધોલિખિતમ્ अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत। [04]
 પ્રશ્ન ક્રમાંક : 3 (A)
 (B)
 (C)
 (D)
- અધોલિખિતાનાં પ્રશ્નાનામ્ उत्तरं मातृभाषायां लिखत। (क्योश्चित् द्वयोः) [04]
 પ્રશ્ન ક્રમાંક : 4, 5, 6

વિભાગ- B (પદ્ય)

- અધોલિખિતાનાં પદ્યાનાં માતૃભાષાયામ્ अनुवादं कुरुत। (कोऽपि एकः) [04]
 પ્રશ્ન ક્રમાંક : 7, 8

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- અધોલિખિતાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરં માતૃભાષાયાં લિખત । (કૌ અપિ દ્વૌ) [04]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 9, 10, 11
- શ્લોકસ્ય પૂર્તિઃ વિધેયા । [02]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 12 અથવા 12
- અર્થવિસ્તારં લિખત । [02]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 13 અથવા 13

વિભાગ- C (ગદ્ય-પદ્યમિશ્ર)

- સમીક્ષાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । (ક્યોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) [06]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 14, 15, 16 (ગદ્યતઃ દ્વે, પદ્યતઃ એકા ટિપ્પણી)
- સસન્દર્ભં સ્પષ્ટીકરણં કુરુત । (ક્યોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) [06]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 17, 18, 19
(ગદ્યતઃ એકઃ પદ્યતઃ દ્વૌ સન્દર્ભૌ)
- વિવરણાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । [02]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 20 અથવા 20
(ગદ્યતઃ એકઃ પદ્યતઃ એક)

વિભાગ- D (સાહિત્ય - અલંકાર - છન્દ)

- પરિચયાત્મિકાં ટિપ્પણીં । (કેષાંશ્ચિત્ ત્રયાણામ્) [06]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 21, 22, 23, 24
- સૂચનાનુસાર લિખત ।
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 25 અથવા 25 (ન્યાયસ્પષ્ટં કુરુત) [02]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 26 અથવા 26 (સોદાહરણં અલંકારં લિખત) [02]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 27 અથવા 27 (સોદાહરણં છન્દઃ લિખત) [02]

• • •

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : સંસ્કૃત - 129 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 100

સમય : 1 કલાક

PART - A

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં વિભાગ-A માં હેતુલક્ષી પ્રકારના 50 પ્રશ્નો છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
 (2) પ્રશ્નોની ક્રમ સંખ્યા 1 થી 50 છે અને દરેક પ્રશ્નનો ગુણ 1 છે.
 (3) કાળજીપૂર્વક દરેક પ્રશ્નનો અભ્યાસ કરી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરવો.
 (4) આપને અલગથી આપેલ O.M.R. પત્રકમાં જે-તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) O, (B) O, (C) O, (D) O આપેલ છે. તે પ્રશ્નનો જે જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પની પાસે દર્શાવેલ O (વર્તુળ)ને O.M.R. પત્રકમાં પેનથી પૂર્ણ ● ઘટ્ટ કરવાનું રહેશે.
 (5) પ્રશ્નપત્રકના ઉપરની જમણી બાજુમાં આપેલા પ્રશ્નપત્ર સેટ નં. ને O.M.R. પત્રકમાં આપેલી જગ્યામાં લખવાનું રહેશે.

● અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં વિકલ્પેભ્યઃ યચિતં વિકલ્પં ચિત્વા ઉત્તરં લિખત ।

- (1) તનૂનામ્ ધેહિ ।
 (A) ચિત્તિમ્ (B) અરિષ્ટિમ્
 (C) સ્વાદ્માનમ્ (D) સુભગત્વમ્
- (2) માણસનું મન કેવું છે ?
 (A) શ્રેષ્ઠ (B) હૃદયમાં પ્રતિષ્ઠિત થયેલું
 (C) શુભ (D) અશુભ
- (3) આચારઃ કિં હન્તિ ?
 (A) યશઃ (B) અલક્ષણમ્
 (C) આયુઃ (D) ધનમ્
- (4) ક્ષય વિનાનું ધન શેનાથી મળે છે ?
 (A) આચારથી (B) દુરાચારથી
 (C) યુદ્ધથી (D) લક્ષણથી
- (5) મીનઃ કૈઃ મૃત્યુમ્ ઋચ્છતિ ?
 (A) જલૈઃ (B) સાગરેઃ
 (C) બડિશૈઃ (D) સરિદ્ધિઃ
- (6) 'ગોપતિઃ' શબ્દનો અર્થ જણાવો.
 (A) કૃષ્ણ (B) સૂર્ય
 (C) પૃથ્વી (D) સમુદ્ર
- (7) લક્ષ્મીપતેઃ લક્ષ્મ કિમ્ ?
 (A) શમઃ (B) ક્ષમા
 (C) કાર્મુકઃ (D) જટા

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (8) કોણ તીક્ષ્ણ બાણોની જેમ મારી નાંખે છે ?
 (A) મૂર્ખ બુદ્ધિવાળા (B) ધૂર્તો
 (C) દેહધારીઓ (D) રાજાઓ
- (9) ધન્યાનામુત્તમં કિં સ્વિત્ ?
 (A) દાક્ષ્યમ્ (B) શ્રુતમ્
 (C) આરોગ્યમ્ (D) તુષ્ટિઃ
- (10) યુધિષ્ઠિર સૌપ્રથમ કોને જીવિત કરવાનું કહે છે ?
 (A) અર્જુનને (B) સહદેવને
 (C) નકુલને (D) ભીમને
- (11) કીદૃશં યશઃ અપેક્ષિતમ્ ?
 (A) કૃષ્ણમ્ (B) પીતમ્
 (C) રક્તમ્ (D) ધવલમ્
- (12) 'સરસ્વતી' શબ્દનો બીજો અર્થ શું થાય ?
 (A) જળ (B) નદી
 (C) સાગર (D) સરોવર
- (13) ઉદકે કિં ન યાતિ ?
 (A) નૌઃ (B) જલમ્
 (C) શકટમ્ (D) જનઃ
- (14) કોનું બોલેલું ફરી બોલાતું નથી ?
 (A) લોકોનું (B) સજ્જનોનું
 (C) વિદ્વજ્જનોનું (D) દુર્જનોનું
- (15) ધાન્યં કે ચચ્છન્તિ ?
 (A) કૃષકાઃ (B) નિર્માતારઃ
 (C) સાધવઃ (D) ક્ષેત્રાઃ
- (16) કડિયાઓ પોતે ક્યાં નિવાસ કરે છે ?
 (A) ઝૂંપડીમાં (B) મકાનોમાં
 (C) વનમાં (D) ધર્મશાળામાં
- (17) દિનાન્તઃ નામ કિમ્ ?
 (A) રાત્રિઃ (B) પ્રભાતમ્
 (C) મધ્યાહ્નમ્ (D) સુપરાહ્નમ્
- (18) 'વૈનતેયઃ' શબ્દનો અર્થ જણાવો.
 (A) સાપ (B) હંસ
 (C) ગરુડ (D) ગીધ

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

(19) તે નાગ શીર્ષાણિ ।

(A) યતિ	(B) યદિ
(C) તતિ	(D) તર્હિ

(20) કોની ઉત્પત્તિ નિષ્ફળ છે ?

(A) કમળોની	(B) ચંદ્રની
(C) સૂર્યની	(D) રાત્રિની

(21) દત્ત ઇત્યુપદેશઃ કસ્મૈ પ્રદત્તઃ ?

(A) મનુષ્યાય	(B) દાનવાય
(C) સર્વજનાય	(D) દેવાય

(22) દામ્યત ઇત્યસ્ય કઃ અર્થઃ ?

(A) દ્વેષ કરો	(B) દમન કરો
(C) દાન કરો	(D) દર્શન કરો

(23) મહાપદ્મે નિમગ્નઃ કઃ પલાયિતુમ્ અક્ષમઃ ?

(A) વ્યાગ્રઃ	(B) પથિકઃ
(C) કાકઃ	(D) કુર્મઃ

(24) બુદ્ધિશાળીઓ પોતાનો સમય કેવી રીતે પસાર કરે છે ?

(A) વ્યસનોમાં	(B) ઝઘડાઓમાં
(C) કાવ્યશાસ્ત્રાનંદમાં	(D) ઊંઘવામાં

(25) મહર્ષિણા કઃ શપ્તઃ આસીત્ ?

(A) રામઃ	(B) ભરતઃ
(C) દશરથઃ	(D) રાવણઃ

(26) રાવણેન કિમ્ ઉપાશ્રિત્ય સીતા હતા ?

(A) બલમ્	(B) માયામ્
(C) શાપમ્	(D) મોહમ્

(27) દિશાયાઃ સમાનતા નામ કિમ્ ?

(A) આત્મનઃ સમાનતા	(B) વિચારસ્ય સમાનતા
(C) ગતેઃ સમાનતા	(D) ઉદ્યોગે સમાનતા

(28) વધૂવરૌ કૈષાં સમક્ષં સપ્ત પદાનિ ચલન્તિ ?

(A) ईश्वरस्य वेदस्य च	(B) આત્મનઃ પરમાત્મનઃ ચ
(C) ईश्वरस्य अग्नेः समाजस्य च	(D) પુરોહિતસ્ય યજમાનસ્ય સમાજસ્ય ચ

(29) મહર્ષિ દયાનન્દસ્ય નિર્વાણં કદા અભવત્ ?

(A) હોલિકાયામ્	(B) નવરાત્ર્યામ્
(C) એકાદશ્યામ્	(D) દીપાવલ્યામ્

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (30) મહર્ષિ દયાનન્દનું બાળપણનું નામ શું હતું ?
 (A) દયાશંકર (B) મૂળશંકર
 (C) પ્રભાશંકર (D) રમાશંકર
- (31) કિયત્ય: પુત્તલિકા: આસન્ ?
 (A) તિસ્ર: (B) ચતસ્ર:
 (C) પચ્ચ (D) સપ્ત
- (32) દ્વિતીયાયા: પુત્તલિકાયા: કિયત્ મૂલ્ય આસીત્ ?
 (A) શતરૂપ્યકમ્ (B) સહસ્રરૂપ્યકમ્
 (C) લક્ષરૂપ્યકમ્ (D) રૂપ્યકમાત્રમ્
- (33) આશ્રમે ખ્રાન્તિ: કુત્ર ન આસીત્ ?
 (A) યજ્ઞકર્મણિ (B) શાસ્ત્રેષુ
 (C) મન:સુ (D) વ્રતેષુ
- (34) ચક્ષુરાગ: કુત્ર આસીત્ ?
 (A) મુનિષુ (B) પશુષુ
 (C) માનવેષુ (D) કોકિલેષુ
- (35) કુમ્ભીલક: લોષ્ટકૈ: કં તાડયતિ ?
 (A) ચેટમ્ (B) વિદૂષકમ્
 (C) નાયકમ્ (D) પારાવતમ્
- (36) 'સહકાર:' इत्यस्य कोऽर्थ: ?
 (A) નીમ્બવૃક્ષ: (B) આમ્રવૃક્ષ:
 (C) અશોકવૃક્ષ: (D) વટવૃક્ષ:
- (37) બાલાનાં કૃતે પુસ્તકસ્ય કીદૃશં રૂપમ્ ?
 (A) નૂતનં નૂતનમ્ (B) નવીનં નવીનમ્
 (C) નવં નવમ્ (D) નવ્યં નવ્યમ્
- (38) પુસ્તકસ્ય કતિ રૂપાણિ સન્તિ ?
 (A) ત્રીણિ (B) ચત્વારિ
 (C) પચ્ચ (D) દશ
- (39) આધુનિકે કાલે કીદૃશી મુદ્રા વર્તતે ?
 (A) પાષાણમયી (B) સુર્વણમયી
 (C) કાર્ગજી (D) કાષ્ઠમયી
- (40) મુદ્રા કસ્ય સાધનમ્ ?
 (A) વિનિમયસ્ય (B) ક્રયસ્ય
 (C) વિક્રયસ્ય (D) વ્યવહારસ્ય

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (41) 'જ્યાં દુઃખની પ્રાપ્તિ થઈ હોય, ત્યાંથી જ દુઃખનું નિવારણ થાય છે, આ વાત કયા ન્યાયમાં પ્રયોજાય છે ?
- (A) ચિત્રતુરગન્યાયઃ (B) કણ્ઠકવિદ્ધન્યાયઃ
(C) નદીસમુદ્રન્યાયઃ (D) રજ્જુસર્પન્યાયઃ
- (42) કયા અલંકારમાં એક જ વાક્યમાં અનેક અર્થોનો બોધ થતો હોય છે ?
- (A) વ્યાજસ્તુતિ (B) શ્લેષ
(C) વિરોધ (D) અર્થાન્તરન્યાસ
- (43) શિખરિણી છંદનું ગણબંધારણ જણાવો.
- (A) યમનસભલગા (B) જતજર
(C) ભજજગાગા (D) મભનતતગાગા
- (44) નીચેના પૈકી કલ્પશાસ્ત્રનો ભાગ નથી ?
- (A) શુલ્બસૂત્ર (B) ગૃહ્યસૂત્ર
(C) શ્રૌતસૂત્ર (D) નિરૂક્ત
- (45) વડોદરામાં આવેલા પ્રાચ્ય વિદ્યામંદિર તરફથી કયા ગ્રંથની સમીક્ષિત આવૃત્તિ તૈયાર કરવામાં આવી છે ?
- (A) રામાયણ (B) મહાભારત
(C) ભાગવત (D) ઋગ્વેદ
- (46) મેઘે માઘે ગતં ।
- (A) માર્ગઃ (B) વયઃ
(C) કાલઃ (D) પયઃ
- (47) 'મૃચ્છકટિકમ્' ગ્રંથનો સાહિત્ય પ્રકાર જણાવો.
- (A) વિધિ (B) પ્રકરણ
(C) ઇલામૃગ (D) એકાંકી
- (48) હિતોપદેશની કેટલી કથાઓ તદ્દન નવી છે ?
- (A) 15 (B) 17
(C) 22 (D) 25
- (49) કયા વેદમાં શરીરવિજ્ઞાનને લગતા સિદ્ધાંતોનું વર્ણન છે ?
- (A) ઋગ્વેદમાં (B) આયુર્વેદમાં
(C) અથર્વવેદમાં (D) ધનુર્વેદમાં
- (50) યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિમાં આવેલી છે ?
- (A) નક્ષત્રવીથિઓ (B) ગ્રહવીથિઓ
(C) તારાવીથિઓ (D) નિહારિકાવીથિઓ

● ● ●

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

PART-B

સમય : 2 કલાક

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જાળવવું.
 (2) આ પ્રશ્નપત્રના ભાગ-B માં ચાર વિભાગ છે અને કુલ 1 થી 27 પ્રશ્નો આપેલા છે.
 (3) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
 (4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.
 (5) પ્રશ્નોના ઉત્તર ક્રમમાં લખવા.

વિભાગ-A ગદ્ય

- અધોલિખિતસ્ય ગદ્યખण्डस्य अनुवादं कुरुत । (कोऽपि एकः) (04)
 - (1) कैकेयी –(आत्मगतम्) भवतु । इदानीं कालः कथयितुम् । (प्रकाशम्) जात, त्वं न जनासि महाराजस्य शापम् ।
 भरत : – शप्तो महाराजः ।
 कैकेयी – सुमन्त्र, आचस्व विस्तरेण ।
 सुमन्त्रः – श्रूयताम् । पुरा मृगयां गतेन महाराजेन कस्मिंश्चित् सरसि कलेशं पूरयमाणो वनराजशङ्कया शब्दवेधिना शरेण
 महर्षेः चक्षुर्भूतो मुनितनयो हिंसितः ।
 - (2) बालानां कृते अहं प्रतिवर्षं नवं नवं रूपं धृत्वा उपस्थितं भवामि यतो हि प्रतिकक्षं मदीयं भिन्नं भिन्नं रूपं प्रवर्तते । यदा नवीनस्य सत्रस्य प्रारम्भो भवति, तदा बालाः माम् आपणतः क्रीत्वा स्वगृहं सादरं नयन्ति । तत्र ते मां नवीनानि वस्त्राणीव आवरणानि परिधापयन्ति ।
 - अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत । (04)
 - (3) एकदा एकस्यां नृप-सभायां कश्चित् वैदेशिकः वणिक् समागतः । तस्य पार्श्वे काष्ठमय्यः सुन्दर्यः कलात्मिका आकारेण प्रकारेण भारेण रागेण च समानाः तिस्रः पुत्तलिकाः आसन् । राजसभायां उपस्थितः असौ वणिक् ताः पुत्तलिकाः नृपं प्रदर्शयति । नृपतिः स्वकरकमलयोः गृहीत्वा ताः पश्यति । कलात्मिकाः ताः नृपतेः मनः हरन्ति ।
- प्रश्ना : (क) एकदा नृपसभायां कः समागतः ?
 (ख) वणिक् पार्श्वे कियत्यः पुत्तलिकाः आसन् ?
 (ग) राजसभायाम् उपस्थितः असौ वणिक् ताः पुत्तलिकाः कं प्रदर्शयति ?
 (घ) कलात्मिकाः ताः पुत्तलिकाः कस्य मनः हरन्ति ?
- अधोलिखितानां प्रश्नानां उत्तरम् मातृभाषायां लिखत । (कयोश्चित् द्वयोः) (04)
 - (4) સંદેહની બાબતમાં મુસાફર શું વિચારે છે ?
 - (5) કાગળની મુદ્રા (ચલણ) શા માટે અનિવાર્ય બની છે ?
 - (6) વસુસંકીર્તનનો આશય શો છે ?

વિભાગ -B (પદ્ય)

- અધોલિખિતાનાં પદ્યાનાં માતૃભાષાયામ્ અનુવાદં કુરુત । (કોઽપિ એકઃ) (04)
- (7) सुषारथिरश्वानीव यन्मनुष्यान्नेनीयतेऽभीशुभिर्वाजिन इव । हृत्प्रतिष्ठं यदजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥
- (8) उदयति यदि भानुः पश्चिमे दिग्विभागे
 प्रचलति यदि मेरुः शीततां याति वह्निः ।
 विकसति यदि पद्मं पर्वताग्रे शिलायाम्
 न भवति पुनरुक्तं भाषितं सज्जनानाम् ॥
- અધોલિખિતાનાં પ્રશ્નનામ્ ઉત્તરં માતૃભાષાયાં લિખત । (કયોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) (04)
- (9) મુનિઓ અને રાજાનીસિદ્ધિ કઈ બાબતે ભિન્ન હોય છે ?
- (10) વૃક્ષ શા માટે ધન્ય છે ?
- (11) શઠ લોકો ભોળા લોકોને કઈ રીતે હણી નાખે છે ?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- શ્લોકસ્ય પૂર્તિ: વિધેયા । (02)

(12) યથાન્નં - મધુ ભેષજં મહત્ ॥

અથવા

સર્વં પરવશમ્ સુખદુઃખયોઃ ॥

- અર્થવિસ્તારં કુરુત । (02)

(13) વ્યાધિનાશે સદા દક્ષા ભિષજઃ સ્વાસ્થ્યરક્ષકાઃ ।

મોદયન્તિ જનાન્ નિત્યં તસ્માત્ રૂપં ત એવ મે ॥

અથવા

યેષાં દેશહિતાયૈ ચ પ્રાણાઃ જ્ઞાનં તથા બલમ્ ।

સૈનિકાઃ રાષ્ટ્રરક્ષાયૈ તસ્માત્ રૂપં ત એવ મે ॥

વિભાગ-C

- સમીક્ષાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । (કયોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) (06)

(14) વિવાહ સંસ્કારનું માહાત્મ્ય.

(15) વસંતસેનાના આગમનના સમાચાર આપવાની ચેટની યુક્તિ.

(16) આહાર અને વ્યાયામ.

- સસંદર્ભ સ્પષ્ટીકરણં કુરુત । (કયોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) (06)

(17) નમો મહર્ષયે નિત્યમ્ દયાનન્દાય ધીમતે ।

(18) સર્વતઃ સારમાદદ્યાત્ પુષ્પેભ્યઃ ઇવ ષટ્પદઃ ।

(19) મયિ ધેહિ યશો ધવલં વિમલમ્ ।

- વિવરણાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । (02)

(20) દ દ દ ઇતિ

અથવા

યુધિષ્ઠિરઃ

વિભાગ-D

- પરિચયાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । (કેષાંશ્ચિત્ ત્રયાણામ્) (06)

(21) મહાભારત

(22) મૃચ્છકટિકમ્

(23) હિતોપદેશ

(24) ચરકસંહિતા

- સૂચનાનુસારં લિખત ।

(25) રજ્જુસર્પન્યાયઃ - સમજાવો

(02)

અથવા

ઇક્ષુરસન્યાયઃ સમજાવો.

- નીચે આપેલ અલંકાર લક્ષણ અને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. (02)

(26) વ્યાજસ્તુતિઃ અલંકારઃ

અથવા

(26) અર્થાન્તરન્યાસ અલંકારઃ

- નીચે આપેલ છંદ લક્ષણ અને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. (02)

(27) વસંતતિલકા છંદઃ ।

અથવા

(27) વંશસ્થ છંદઃ ।